

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Князян М. О.

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ:

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності (035 Філологія)

ОДЕСА
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
202

УДК 378.147
К37

Автор:

М. О. Князян, д. пед. н., проф. кафедри французької філології ОНУ імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

О. В. Григорович, канд. пед. н., доц. кафедри іспанської філології ОНУ імені І. І. Мечникова;

О. В. Хромченко, канд. пед. н., доц. кафедри граматики англійської мови ОНУ імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету романо-германської філології Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
Протокол № 1 від 30 серпня 2023 року*

К37

Князян М. О. Педагогіка вищої школи : методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 035 Філологія. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. 24 с.

У методичних рекомендаціях подано практичні заняття (їх тематика, питання, які розглядаються, рекомендована література) та завдання для самостійної роботи.

Метою методичних рекомендацій є сформулювати та актуалізувати у здобувачів вищої освіти теоретичні знання про концептуальні основи педагогіки вищої школи, теорію навчання, виховання студентства, основи управління закладом вищої освіти. Передбачається формування вмінь організовувати та впроваджувати освітній процес у закладах вищої освіти, організовувати навчання, виховання студентської молоді відповідно до принципів та вимог управління закладом вищої освіти та студентського самоврядування. Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, викладачів-науковців.

УДК 378.937

© М.О. Князян, 2023.

© Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Розділ 1. Зміст навчальної дисципліни.....	6
Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи».....	6
Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи».....	6
Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти».....	7
Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти».....	7
Розділ 2. Плани практичних занять.....	9
Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи».....	9
Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи».....	10
Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти».....	12
Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти».....	13
Розділ 3. Завдання для самостійної роботи.....	15
Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи».....	15
Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи».....	15
Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти».....	16
Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти».....	17
Список рекомендованої літератури.....	18
Додатки.....	19

Передмова

Освітній компонент «Педагогіка вищої школи» спрямований на формування глибоких системних знань здобувачів вищої освіти про методологічні підходи, теоретичні засади, технології, інноваційний доробок організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Ця навчальна дисципліна допомагає здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня оволодіти знаннями про розвиток вищої освіти в Україні та світі, найновіші досягнення в галузі педагогічної науки та їх упровадження в процес навчання й виховання студентства, до того ж «Педагогіка вищої школи» сприяє цілісному усвідомленню ролі викладача в професійному становленні майбутніх фахівців.

Мета освітнього компонента «Педагогіка вищої школи» полягає у формуванні здатності у майбутніх професіоналів до організації освітнього процесу (його проектування та впровадження), формування знань з теорії навчання та виховання студентів, управління закладом вищої освіти.

Завдання передбачають формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня знань про концептуальні засади педагогіки вищої школи, теорію навчання, виховну роботу зі студентством, менеджмент в системі закладу вищої освіти, а також закріплення відповідних практичних умінь.

Відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти процес вивчення дисципліни зорієнтований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральної: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

б) загальних (ЗК): ЗК02. Здатність бути критичним і самокритичним; ЗК04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності);

в) спеціальної (СК): СК10. Здатність до організації освітнього процесу та викладання іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах вищої освіти.

Програмними результатами навчання, які мають бути досягнуті в ході вивчення цього освітнього компонента, є такі, як-от: ПР 01. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; ПР 04. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; ПР 05. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; ПР 19. Здійснювати організацію освітнього процесу, висококваліфіковано викладати іноземні мови й зарубіжну літературу в закладах вищої освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має

– *знати* про методологічні засади педагогіки вищої школи, сучасні методи досліджень у цій царині; характеристики студентства, вимоги до формування здатності до самооцінки й саморозвитку, виявлення й розв’язання проблем у практичній діяльності, взаємодії в командній діяльності професійного колективу; вимоги до викладача іноземної мови, його особистості, діяльності, спілкування, майстерності; вимоги до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності); зміст освіти, методи й форми навчання в аудиторний та позааудиторний час, контролю; цифровізацію освітнього процесу; сутність, напрями, методи, форми виховної роботи із здобувачами вищої освіти; сучасні підходи щодо управління закладом вищої освіти, студентське самоврядування;

– *вміти*: на основі системних знань організувати та втілювати освітній процес у закладах вищої освіти, впроваджувати навчання, виховання студентської молоді відповідно до принципів та вимог управління закладом вищої освіти та студентського самоврядування; бути критичним і самокритичним; оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку; здійснювати оцінку, критичний аналіз важливих для соціальної, професійної діяльності проблем, розробляти ефективні шляхи до їх розв’язання в непередбачуваних умовах освітньої діяльності, що актуалізує необхідність впровадження нових підходів та здійснення прогнозу.

Студентам пропонуються плани практичних занять зі списком рекомендованих наукових джерел, а також самостійні завдання, виконання яких сприяє поглибленню знань, формуванню та закріпленню вмінь здобувачів вищої освіти, оволодінню заявленими компетентностями та досягненню програмних результатів навчання. Кожне індивідуальне самостійне завдання має орієнтовний алгоритм виконання, що спрямовує здобувача вищої освіти на конкретні дії, пошук інформації, генерування нового, його втілення в практичній діяльності.

У «Додатках» подано «Питання для поточного контролю» (Додаток А), таблицю розподілення годин на самостійну роботу за кожною темою (Додаток Б), критерії оцінювання письмових завдань (Додаток В), критерії та шкалу оцінювання (Додаток Г).

Розділ 1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи»

Тема 1. Методологічний базис педагогіки вищої школи та наукових досліджень

Вища освіта в Україні та зарубіжжі: становлення в історичному ракурсі, сучасний стан та перспективи розвитку. Методологічні підходи в педагогіці вищої школи (гуманістичний, студентоцентризований, компетентнісний, культурологічний, синергетичний, технологічний, теорії особистості, діяльності, творчості). Державні документи в педагогіці вищої школи. Закон України «Про вищу освіту». Предмет педагогіки вищої школи, її зв'язок з іншими науками. Завдання, функції, категорії педагогіки вищої школи. Характеристика наукового дослідження в царині педагогіки вищої школи. Сучасні інноваційні здобутки та напрями дослідницької діяльності в сфері педагогіки вищої школи. Здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня як майбутній викладач-дослідник.

Тема 2. Здобувач вищої освіти та викладач у системі суб'єкт-суб'єктних відносин

Характеристика здобувачів закладу вищої освіти. Наукові підходи до класифікації типів здобувачів вищої освіти. Труднощі, котрі виникають у студентської молоді. Адаптація студентів. Особистість, діяльність, спілкування, майстерність викладача закладу вищої освіти. Роль та функції викладача в розвитку та саморозвитку особистості здобувача вищої освіти в системі суб'єкт-суб'єктних відносин. Формування вміння бути критичним і самокритичним, готовності оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку; здатності оцінювати проблеми і пропонувати шляхи їх розв'язання в непередбачуваних умовах освітньої діяльності, що актуалізує необхідність впровадження нових підходів та здійснення прогнозу, ефективно взаємодіяти з іншими в професійному колективі та з представниками інших професійних груп (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності). Формування й актуалізація загальних та спеціальних компетентностей майбутніх бакалаврів та магістрів філології.

Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи»

Тема 3. Зміст освіти у вищій школі, вимоги щодо її організації

Категорії, завдання, закономірності, принципи дидактики, її зв'язок з іншими науковими галузями. Сутність і структура процесу навчання. Зміст освіти у закладах вищої освіти. Нормативні документи. Силабус навчальної дисципліни. Індивідуальна траєкторія навчання майбутніх філологів.

Тема 4. Цифровізація навчання здобувачів вищої освіти й контролю динаміки їхньої результативності

Методи, засоби, технології навчання в закладі вищої освіти, їх особливості; досвід їх утілення у вітчизняній та зарубіжній вищій школі. Форми організації освітнього процесу у вищій школі. Методика підготовки й впровадження лекційного, семінарського, практичного занять в умовах цифровізації навчання здобувачів вищої освіти. Організація самостійної роботи бакалаврів та магістрів філології з урахуванням специфіки цифрового освітнього простору. Дослідницька діяльність студентів, її види та форми. Оволодіння загальними та спеціальними компетентностями в процесі практик. Дистанційне навчання, його особливості. Функції, види, методи і форми контролю динаміки результативності навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Академічна доброчесність. Творче використання можливостей штучного інтелекту.

Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти»

Тема 5. Категоріальний апарат та інструментарій виховання студентської молоді

Сутність, завдання виховання в закладі вищої освіти. Закономірності, принципи, етапи виховання студентства. Напрями, методи, форми виховної роботи із здобувачами вищої освіти. Сучасні технології виховання здобувачів вищої освіти. Урахування особливостей розвитку, проблем, потреб студентів у їхньому становленні як фахівців та професіоналів.

Тема 6. Вимоги до куратора академічної групи

Куратор як тьютор. Функції, завдання, методи виховної діяльності куратора. Вітчизняний та зарубіжний інноваційний досвід діяльності куратора академічної групи. Розвиток академічної групи як колективу. Взаємодія між членами академічної групи. Врегулювання конфліктних ситуацій. Діагностична діяльність куратора. Допомога здобувачам освіти у формуванні власної освітньої траєкторії через обрання вибіркового освітнього компоненту відповідно до професійних цілей, інтересів та особливостей кожного. Збагачення досвіду виховної діяльності куратора академічної групи.

Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти»

Тема 7. Принципи та структура управління закладом вищої освіти

Місія, візія, цінності, принципи, стратегічні пріоритети, напрями діяльності закладу вищої освіти. Структура закладу вищої освіти. Принципи управління закладом вищої освіти. Офіційні документи закладу вищої освіти. Статут, колективний договір, кодекс академічної доброчесності, правила внутрішнього розпорядку, положення закладу вищої освіти. Посадові функції. Культура спілкування. Професійна етика.

Тема 8. Студентське самоврядування в закладі вищої освіти

Органи громадського самоврядування. Студентське самоврядування. Мета, завдання студентського самоврядування, рівні його здійснення. Загальні збори як вищий орган студентського самоврядування. Студентська рада. Студентське самоврядування в інноватизації освітньої діяльності. Волонтерська діяльність студентства.

Розділ 2. Плани практичних занять

Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи»

Тема 1. Методологічний базис педагогіки вищої школи та наукових досліджень.

План заняття

1. Порівняльний аналіз становлення вищої освіти у вітчизняному та зарубіжному педагогічному досвіді.
2. Методологічні підходи в педагогіці вищої школи. Концептуальний апарат педагогіки вищої школи.
3. Наукові інновації та напрями розвитку дослідницької діяльності в сфері педагогіки вищої школи.
4. Формування особистості здобувача вищої освіти другого рівня як викладача-дослідника.

Рекомендована література:

1. Верховна Рада України. Про вищу освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text>
2. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навчальний посібник. Дніпропетровськ : ТОВ «Роял Принт» 2014. 416 с.
3. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/normtivno-pravova-baza>
4. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>
5. Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/normatyvna-baza/normatyvno-pravovi-akty-z-reformuvannya-vyschoji-osvity/>
6. Студентський історико-педагогічний альманах. Випуск 2. Історія університетської освіти : виникнення, становлення, розвиток : збірн. наук. праць молодих дослідн. / за ред. О.Є. Антонової, В.В. Павленко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2013. 325 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/12524/1/Випуск%202.pdf>

Тема 2. Здобувач вищої освіти та викладач у системі суб'єкт-суб'єктних відносин.

План заняття

1. Характеристика, класифікації типів здобувачів закладу вищої освіти.
2. Труднощі, котрі виникають у процесі навчально-пізнавальної діяльності студентів, самоорганізації, спілкуванні; адаптація здобувачів вищої освіти.
3. Вимоги до особистості, діяльності, спілкування, майстерності викладача закладу вищої освіти.
4. Формування вміння бути критичним і самокритичним.
5. Формування готовності оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку.
6. Формування здатності оцінювати проблеми і пропонувати шляхи їх розв'язання в непередбачуваних умовах освітньої діяльності, що актуалізує необхідність впровадження нових підходів та здійснення прогнозу.
7. Формування здатності ефективно взаємодіяти з іншими в професійному колективі та з представниками інших професійних груп (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).
8. Формування й актуалізація загальних та спеціальних компетентностей майбутніх бакалаврів та магістрів філології.

Рекомендована література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.
2. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
3. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 120 с.

Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи»

Тема 3. Зміст освіти у вищій школі, вимоги щодо її організації.

План заняття

1. Науковий апарат теорії навчання.

2. Сутність, структура процесу навчання.
3. Зміст освіти в умовах сучасних викликів та реалій.
4. Забезпечення індивідуальної траєкторії навчання майбутніх філологів.

Рекомендована література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.

2. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf

3. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 120 с.

Тема 4. Цифровізація навчання здобувачів вищої освіти й контролю динаміки їхньої результативності.

План заняття

1. Методи, засоби, технології навчання в закладі вищої освіти у вітчизняній та зарубіжній вищій школі.
2. Форми організації освітнього процесу у вищій школі,
3. Методика підготовки й впровадження форм організації освітнього процесу в умовах цифровізації навчання.
4. Функції, види, традиційні та новітні методи і форми контролю динаміки результативності навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.
5. Штучний інтелект та використання його потенціалу.

Рекомендована література:

1. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навчальний посібник. Дніпропетровськ : ТОВ «Роял Принт» 2014. 416 с.

2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.

3. Князян М. О. Науково-дослідницька діяльність як чинник формування компетентності професійного саморозвитку майбутніх фахівців. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих*

вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2020. № 27. Т.6. С. 84-87. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.6/27.204647>

4. Князян М. О., Силантьєва В. І., Млинчик А. В. Дослідницька діяльність як метод формування у бакалаврів та магістрів філології готовності до застосування технологій мультимедіа. *Актуальні питання у сучасній науці*. (Серія «Історія та археологія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»). 2023. № 1(7). С. 386-396. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-386-396](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-386-396)

5. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf

Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти»

Тема 5. Категоріальний апарат та інструментарій виховання студентської молоді.

План заняття

1. Сутність та завдання виховання студентства.
2. Закономірності та принципи виховання здобувачів вищої освіти.
3. Етапи, напрями виховної роботи.
4. Методи, форми виховання студентства.
5. Сучасні технології виховання здобувачів вищої освіти з огляду на особливості їхнього розвитку.

Рекомендована література:

1. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навчальний посібник. Дніпропетровськ : ТОВ «Роял Принт» 2014. 416 с.
2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.

Тема 6. Вимоги до куратора академічної групи.

План заняття

1. Функції, завдання, методи виховної діяльності куратора крізь призму вітчизняного та зарубіжного досвіду.

2. Розвиток академічної групи; взаємодія між її учасниками; врегулювання конфліктних ситуацій.
3. Діагностична діяльність куратора.
4. Допомога здобувачам освіти у формуванні власної освітньої траєкторії згідно з індивідуальними особливостями.
5. Методи підвищення ефективності виховної діяльності викладача як куратора академічної групи.

Рекомендована література:

1. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навчальний посібник. Дніпропетровськ : ТОВ «Роял Принт» 2014. 416 с.
2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.

Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти»

Тема 7. Принципи та структура управління закладом вищої освіти.

Тема 8. Студентське самоврядування в закладі вищої освіти.

План заняття

1. Заклад вищої освіти крізь призму його ролі в актуальному та перспективному розвитку соціуму та особистості у вітчизняному та міжнародному контексті.
2. Управління закладом вищої освіти, офіційні документи.
3. Проблеми культури спілкування та вияву професійної етики.
4. Функціонування студентського самоврядування.
5. Загальні збори.
6. Студентська рада.
7. Роль студентства в забезпеченні умов для самореалізації особистості здобувача вищої освіти.
8. Волонтерство студентської молоді як чинник розвитку суспільства знань.

Рекомендована література:

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с.
2. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/normtivno-pravova-baza>

3. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>

4. Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/normativna-baza/normativno-pravovi-akty-z-reformuvannya-vyschoji-osvity/>

Розділ 3. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи»

Тема 1. Методологічний базис педагогіки вищої школи та наукових досліджень.

Індивідуальне завдання 1: підготовка презентації «Здобувач вищої освіти як майбутній викладач-дослідник: компетентності та особистісні якості».

Орієнтовний алгоритм виконання завдання: розкрити вимоги до професійної діяльності викладача-науковця; висвітлити систему загальних та спеціальних компетентностей здобувача вищої освіти в ракурсі виконання ним викладацької та науково-дослідницької діяльності згідно із стандартом вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти та однією із освітньо-професійних програм (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька) як викладача-дослідника, а також відповідно до освітньо-професійних програм, розроблених на основі зазначених стандартів (<https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>).

Тема 2. Здобувач вищої освіти та викладач у системі суб'єкт-суб'єктних відносин.

Індивідуальне завдання 2: підготовка аналітичного есе «Адаптація студентів першого року навчання: труднощі та прийоми їх подолання».

Орієнтовний алгоритм виконання завдання: висвітлити характеристики здобувачів вищої освіти за їхніми типами; розкрити сутність понять «адаптація», «адаптація студентів першого року навчання»; систематизувати труднощі адаптації молодших студентів до нових умов у особистісній, навчальній, соціальній сферах; запропонувати та аргументувати прийоми подолання труднощів адаптації здобувачів вищої освіти.

Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи»

Тема 3. Зміст освіти у вищій школі, вимоги щодо її організації.

Підготовка до практичного заняття, усна доповідь, індивідуальне завдання 3: написання реферату «Інноватизація змісту освіти в умовах сучасних викликів».

Орієнтовний алгоритм виконання індивідуального завдання: розкрити особливості сучасних викликів та реалій у суспільстві; визначити сутність понять «інноватизація», «інноватизація змісту освіти»; висвітлити напрями інноватизації змісту освіти тематику та проблематику змісту.

Тема 4. Цифровізація навчання здобувачів вищої освіти й контролю динаміки їхньої результативності.

Підготовка до практичного заняття, усна доповідь, за темою практичного заняття.

Індивідуальне завдання 4: розробка плану-конспекту лекційного заняття «Штучний інтелект у професійній діяльності викладача закладу вищої освіти: напрями, проблеми та перспективи використання».

Орієнтовний алгоритм виконання індивідуального завдання: розкрити значення поняття «штучний інтелект», коротку історію його виникнення; висвітлити напрями використання штучного інтелекту сьогодні; визначити проблеми, які виникають у зв'язку з активним використанням потенціалу штучного інтелекту; розкрити перспективи впровадження елементів штучного інтелекту для самопідготовки викладача до занять, формування наочності тощо.

Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти»

Тема 5. Категоріальний апарат та інструментарій виховання студентської молоді.

Індивідуальне завдання 5: розробка програми виховного заходу «Імідж викладача в системі виховної діяльності закладу вищої освіти».

Орієнтовний алгоритм виконання завдання: обрати формат виховного заходу (бесіда, дискусія, прес-конференція тощо), самостійно знайти й проаналізувати джерела про імідж викладача саме в ракурсі виховання студентської молоді, зробити узагальнення, визначити провідні позиції, котрі доцільно обговорити із здобувачами вищої освіти; утворити програму, що містить передмову, основні аспекти заявленої проблеми, висновки; провести рефлексію виконаної діяльності, впливу виховного заходу на уявлення студентів про імідж викладача в системі саме виховної роботи закладу вищої освіти.

Тема 6. Вимоги до куратора академічної групи.

Індивідуальне завдання 6: підготовка презентації «Порівняльний аналіз виховної діяльності куратора академічної групи в Україні та інших країнах світу (одну країну на вибір студента)».

Орієнтовний алгоритм виконання завдання: підібрати наукові джерела з проблеми організації діяльності куратора академічної групи в Україні та в одній

з країн світу, проаналізувати відмінні та загальні підходи, виявити позитивне в досвіді, сформулювати рекомендації по творчому використанню кращого зарубіжного досвіду для кураторів академічних груп в закладах вищої освіти нашої країни.

Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти»

Тема 7. Принципи та структура управління закладом вищої освіти.

Підготовка до практичного заняття, усна доповідь за темою практичного заняття.

Індивідуальне завдання 7: написання реферату «Структура управління закладом вищої освіти: сучасний стан та майбутнє».

Орієнтовний алгоритм виконання завдання: проаналізувати на сайті ОНУ імені І.І. Мечникова офіційні документи, що врегульовують управління університетом. Сформулювати висновки про структуру управління (має сенс унаочнити цей матеріал, наприклад, розробивши схему управління). Висунути гіпотези про характер управління університетом майбутнього, окреслити особливості цього процесу з урахуванням все більшої реалізації потенціалу цифрових технологій, штучного інтелекту. Організувати набуті положення, судження, пропозиції в текст; здійснити його корекцію; представити доповідь на засіданні студентської академічної групи, студентської науково-практичної конференції.

Тема 8. Студентське самоврядування в закладі вищої освіти.

Підготовка до практичного заняття, усна доповідь за темою практичного заняття.

Індивідуальне завдання 8: розробка програми діяльності колективу здобувачів вищої освіти факультету на один рік.

Орієнтовний алгоритм виконання завдання: провести спостереження за діяльністю певної академічної групи, оцінити домінуючі інтереси, відповідно до них розробити окремі виховні заходи, об'єднати їх у одне ціле згідно з метою впровадження діяльності академічної групи; утворити буклет, презентацію про особливості та характер того, що зробили здобувачі вищої освіти.

Список рекомендованої літератури

1. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навчальний посібник. Дніпропетровськ : ТОВ «Роял Принт» 2014. 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. 260 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/30b50ee2-1f5c-48aa-8005-182d4d489f01/content>
3. Князян М. О. Науково-дослідницька діяльність як чинник формування компетентності професійного саморозвитку майбутніх фахівців. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2020. № 27. Т.6. С. 84-87. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.6/27.204647>
4. Князян М. О., Силантьєва В. І., Млинчик А. В. Дослідницька діяльність як метод формування у бакалаврів та магістрів філології готовності до застосування технологій мультимедіа. *Актуальні питання у сучасній науці*. (Серія «Історія та археологія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»). 2023. № 1(7). С. 386-396. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-386-396](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-386-396)
5. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 120 с. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2018/10/ПВШ-навчально-методичний-посібник.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Про вищу освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text>
2. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/normativno-pravova-baza>
3. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>
4. Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/normatyvna-baza/normatyvno-pravovi-akty-z-reformuvannya-vyschoji-osvity/>
5. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf

Додатки

Додаток А

Питання для поточного контролю

Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи»

1. Предмет педагогіки вищої школи, її зв'язок з іншими науками.
2. Завдання, функції, категорії педагогіки вищої школи.
3. Вища освіта: становлення в історичному ракурсі.
4. Методологічні підходи в педагогіці вищої школи.
5. Державні документи в педагогіці вищої школи.
6. Характеристика наукового дослідження в царині педагогіки вищої школи.
7. Наукові підходи до класифікації типів здобувачів вищої освіти.
8. Труднощі, котрі виникають у студентської молоді. Адаптація студентів.
9. Особистість, діяльність, спілкування, майстерність викладача закладу вищої освіти.
10. Роль та функції викладача в розвитку та саморозвитку особистості здобувача вищої освіти в системі суб'єкт-суб'єктних відносин.

Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи»

11. Категорії, завдання, закономірності, принципи дидактики, її зв'язок з іншими науковими галузями.
12. Сутність і структура процесу навчання.
13. Зміст освіти у закладах вищої освіти.
14. Нормативні документи.
15. Силабус навчальної дисципліни. Індивідуальна траєкторія навчання майбутніх філологів.
16. Методи, засоби, технології навчання в закладі вищої освіти.
17. Форми організації освітнього процесу у вищій школі, методика їх підготовки та впровадження.
18. Функції, види, методи і форми контролю результатів здобувачів вищої освіти.
19. Творче використання можливостей штучного інтелекту.

Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти»

20. Сутність, завдання виховання в закладі вищої освіти.
21. Закономірності, принципи, етапи виховання студентства.
22. Напрями, методи, форми виховної роботи із здобувачами вищої освіти.
23. Сучасні технології виховання здобувачів вищої освіти.
24. Виховна діяльність куратора академічної групи.

Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти»

25. Місія, візія, цінності, принципи, стратегічні пріоритети, напрями діяльності закладу вищої освіти.
26. Структура закладу вищої освіти.
27. Принципи управління закладом вищої освіти.
28. Офіційні документи закладу вищої освіти.
29. Студентське самоврядування в інноватизації освітньої діяльності.
30. Волонтерська діяльність.

Додаток Б

Терміни проведення самостійної роботи (у кількості годин)

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. «Концептуальні основи педагогіки вищої школи»			
1.	Тема 1. Методологічний базис педагогіки вищої школи та наукових досліджень / Індивідуальне завдання 1: підготовка презентації «Здобувач вищої освіти як майбутній викладач-дослідник: компетентності та особистісні якості».	8	10
	Тема 2. Здобувач вищої освіти та викладач у системі суб'єкт-суб'єктних відносин / Індивідуальне завдання 2: підготовка аналітичного есе «Адаптація студентів першого року навчання: труднощі та прийоми їх подолання».	8	10
Змістовий модуль 2. «Засади дидактики вищої школи»			
	Тема 3. Зміст освіти у вищій школі, вимоги щодо її організації / Підготовка до практичного заняття, усна доповідь, індивідуальне завдання 3: написання реферату «Інноватизація змісту освіти в умовах сучасних викликів».	8	10
	Тема 4. Цифровізація навчання здобувачів вищої освіти й контролю динаміки їхньої результативності / Підготовка до практичного заняття, усна доповідь, індивідуальне завдання 4: розробка плану-конспекту лекційного заняття «Штучний інтелект у професійній діяльності викладача закладу вищої освіти: напрями, проблеми та перспективи використання».	8	10
Змістовий модуль 3. «Виховна робота із здобувачами вищої освіти»			
	Тема 5. Категоріальний апарат та інструментарій виховання студентської молоді / Індивідуальне завдання 5: розробка програми виховного заходу «Імідж викладача в системі виховної діяльності закладу вищої освіти».	8	10
	Тема 6. Вимоги до куратора академічної групи / Індивідуальне завдання 6: підготовка презентації «Порівняльний аналіз виховної діяльності куратора академічної групи в Україні та інших країнах світу (одну країну на вибір студента)».	6	10
Змістовий модуль 4. «Основи управління закладом вищої освіти»			
	Тема 7. Принципи та структура управління закладом вищої освіти / Підготовка до практичного заняття, усна доповідь, індивідуальне завдання 7: написання реферату «Структура управління закладом вищої освіти: сучасний стан та майбутнє».	8	10
	Тема 8. Студентське самоврядування в закладі вищої освіти / Підготовка до практичного заняття, усна доповідь, індивідуальне завдання 8: розробка програми діяльності колективу здобувачів вищої освіти факультету на один рік.	6	10
	Усього	60	80

Додаток В

Критерії оцінювання письмових завдань

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти правильно, повно, системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому цінні творчі ідеї.
85–89	B	добре	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C		Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

Додаток Г

Критерії та шкала оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми, поточного контролю.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

Навчальне видання

Князян Маріанна Олексіївна

Педагогіка вищої школи

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 035 Філологія

В авторській редакції

Підп. до друку 30.08.2023. Формат 60x84/16.

Ум.-друк. арк. 1,0. Наклад 100 пр.

Зам. № 245. Видавець Букаєв Вадим Вікторович

вул. Пантелеймонівська, 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.

Тел. 0949464393, 0487431393 e-mail: 7431393@gmail.com